

Tor Bjerkedal

Professor i forebyggende medisin, dr.med. Tor Bjerkedal døde 11. 6. 2015, 88 år gammel. Etableringen av Medisinsk fødselsregister kom til å bli hans livsverk, og dette arbeidet var han engasjert i inn til det siste.

Tor Bjerkedal deltok i motstandsarbeid under den annen verdenskrig, og han satt på Grini deler av krigsårene. Etter krigen fikk han plass på legestudiet i København, der han også traff den danske tannlegestudenten Gudrun Kjerulff som ble hans kone. Sammen fikk de tre barn, seks barnebarn og tre oldebarn.

I 1952 fullførte Bjerkedal legeutdanningen ved Universitetet i Oslo. Han arbeidet deretter et års tid som distriktslege i Vik i Sogn før han i 1954 ble vitenskapelig assistent ved Hygienisk Institutt i Oslo. Bjerkedal hadde flere forskningsopphold i USA og tok mastergrad i folkehelse ved Harvard i 1958. Sin doktorgrad om tuberkulose forsvarte han ved Universitetet i Oslo i 1965, og året etter ble han styrer for Institutt for hygiene og sosialmedisin ved Universitetet i Bergen.

Gjennom sin tilknytning til Statistisk sentralbyrå ble Bjerkedal engasjert i arbeidet med den medisinske fødselsmeldingen. Han overbeviste raskt alle involverte parter om at dette datagrunnlaget i forskning og helsetjeneste burde knyttes til et aktivt medisinsk forskningsmiljø.

I 1970 etablerte Bjerkedal Medisinsk fødselsregister, verdens første i sitt slag. Han var en drivende kraft i nordisk og internasjonalt samarbeid innenfor dette fagfeltet. Videre gjennomførte han forsøk med nye rutiner for systematisk og standardisert registrering av helseopplysninger om småbarn, med mål om å effektivisere helsestasjonsarbeidet. Han etablerte også et system, SYSVAK, for registrering av alle vaksinasjoner utført på småbarn og skolebarn. Bjerkedal tok tidlig i bruk informasjonsteknologi, noe han ble en pådriver for å innføre i helsevesenet. Her møtte han en rekke tilbakeslag og frustrasjoner. Selv i sine senere år kunne han registrere at hans visjoner ennå langt fra var realiserte.

I 1976 ble Bjerkedal styrer for Institutt for forebyggende medisin, Universitetet i Oslo. Han var arbeidsom og utholdende, og ble en nestor i forebyggende medisin og epidemiologi. Samtidig var han en visjonær og hjelpsom kollega. Noen kunne kanskje oppleve hans krav til kvalitet og nøyaktighet som en utfordring. Men kanskje ikke alle så de samme mulighetene som Bjerkedal selv så, eller riktig forsto hans kraftfulle personlighet og de mange visjonene som var en naturlig del av hans liv. Kanskje hadde tiden på Grini og oppholdene i USA også satt sitt preg på hans visjonære, kvalitetsbevisste, kritiske og handlekraftige måte å arbeide på?

Han var veileder for en rekke stipendiater og forskere, noe som bidro til å gi ham en bred akademisk kompetanse innen samfunnsmedisin. Hans store lidenskap var registerepidemiologi for å finne

årsaker til sykdom. Dette ga mulighet for helsefremmende og forebyggende tiltak. Han forsket også på arbeidsmedisin, infeksjonsmedisin, kreftsykdommer, trygdemedisin og initierte global helseforskning i Palestina.

I sin lange pensjonisttid publiserte Bjerkedal over 50 artikler. Da han var 76 år, etablerte han en fødselskohort basert på de ti første årgangene i Medisinsk fødselsregister og koblet denne til et flertall nasjonale registre. Dette har resultert i et stort antall originalartikler, også i *Science*.

Samarbeidet med Haakon Natvig på Hygienisk institutt i 1960-årene omfattet en oppfølging av det såkalte «oljeforsøket». Bjerkedal fulgte opp denne kohorten helt til de yngste gjenlevende var over 90 år gamle. Siste publikasjon med ham som førsteforfatter sto i *Tidsskriftet* i 2012. En visjonær og hjelpsom kollega har gått bort. Varm takk til vår venn Bjerkedal for hans innsats til folkehelsens beste. Våre tanker går til Gudrun og øvrige familie.

På vegne av kolleger tilknyttet Universitetet i Oslo og Universitet i Bergen

Gunnar Tellnes, Lorentz M. Irgens, Petter Kristensen, Øivind Larsen, Nina K. Vøllestad, Rolv T. Lie, Espen Bjertness, Ebba Wergeland, Johan Lund

MELDTE DØDSFALL

Pierre de Vibe 25.10. 1915–17.7. 2015

Nils Erik Foss 21.11. 1938–13.7. 2015

Per Nilsson Helsingen 30.10. 1924–12.7. 2015

Arne Emil Schjøth 6.6. 1930–12.2. 2015

Leif Kolsaker 11.11. 1925–9.7. 2015

Einar Gjersøe 21.12. 1918–5.6. 2015